

OP WEG NAAR EEN WELKOM

In het voorjaar van 2015 maakte Judith Zijlstra in samenwerking met de Afghaans-Nederlandse filmmaker Ramin Rasouli een fotoreportage over de reis van elf Afghaanse, Syrische en Iraanse migranten vanuit Turkije en Griekenland naar diverse landen in Noord- en West-Europa. De beelden geven inkt in de alledaagsheid van het on/welkom zijn in Europa.

Op een bankje in het Viktoriapark kwamen we de Afghaanse familie Husseini tegen. Het was januari, en naar Griekse standaarden behoorlijk donker en koud. Vader Mojtaba en moeder Zara hadden een zoontje van zes, en Zara was net drie weken geleden bevallen van een meisje, Fatemeh. Ze waren al drie maanden in Griekenland. De winter maakte het er niet makkelijker op om door te reizen. Ze wilden graag naar Duitsland, Zweden of Nederland om daar een toekomst op te bouwen., want van andere Afghanen hoorden ze dat de kans op asiel daar het grootst was. Vader Mojtaba had geprobeerd om als fruitplukker op het Griekse platteland te werken. Voor één week hard werk kreeg hij echter maar € 5,- aan loon uitbetaald. Ondertussen slonk hun spaargeld, dus wilden ze graag zo snel mogelijk doorreizen. De familie had ondertussen al drie mislukte pogingen achter de rug om via een smokkelaar de grens met Macedonië over te steken. De prille leeftijd van dochter Fatemeh hield hen in deze onderneming niet tegen.

In februari lukte het de familie Husseini eindelijk om Macedonië te bereiken. 's Nachts in het donker hadden ze de grens overgestoken, hopend dat kleine Fatemeh niet zou huilen. Enkele weken later kwamen ze aan in Duitsland, waar ze uiteindelijk asiel aanvraagden.

Tot begin dit jaar probeerden vele andere migranten, zoals de familie Husseini, met hun gezin of als individu alleen Europa te bereiken.

Nu heeft de reis een collectiever karakter gekregen waarbij migranten zich in grotere groepen verplaatsen. Dit heeft de reis in veel opzichten makkelijker gemaakt. Migrantten hoeven immers geen duizenden euro's meer te betalen aan een mensensmokkelaar die hen 's nachts stiekem door de bossen voert en migranten hebben nu toegang tot een uitgebreider netwerk van mensen die de bestemming al hebben bereikt.

De migrantenstroom die zich van het oosten naar het westen van Europa beweegt, heeft een onmiskenbare impact op de mogelijkheden voor opvang ter plaatse en de gastvrijheid van lokale inwoners. Waar horeca-uitbaters in Griekenland voorheen een oogje dicht knepen, kwam de gastvrijheid erg onder druk te

Judith Zijlstra heeft Perzisch, Turks en Migratiestudies gestudeerd. Momenteel doet zij voor haar PhD aan de Universiteit van Amsterdam onderzoek over Iraanse migratie naar het Westen. Daarnaast ondersteunt ze vluchtelingstudenten in hun integratie in Nederland (juditzijlstra@hotmail.com).

Filmmaker en scenarioschrijver Ramin Rasouli heeft diverse speelfilms, documentaires en korte films op zijn naam staan. In zijn films besteedt hij veel aandacht aan mensenrechten en vooral aan het lot van ontheemde Afghanen in Iran en Europa.

Met medewerking van Árdís Kristín Ingvarsdóttir.

staan toen op eilanden als Kos en Lesbos in de zomer van 2015 duizenden mensen op straat moesten slapen. Grieken konden de migranten niet langer van gratis eten en toiletbezoeken voorzien (Marit de Looijer spreekt in dit themanummer over een compassion fatigue). Aan de andere kant zijn er door de enorme zichtbaarheid van de migrantencrisis ook veel sociale initiatieven en inzamelacties ontstaan en reizen veel vrijwilligers en activisten af naar Griekenland om een handje toe te steken. De eerste vier foto's in dit artikel richten zich op de situatie in Griekenland. Hierbij worden ook beelden gebruikt van Árdís Kristín Ingvarsdóttir, een IJslandse onderzoekster/activiste die betrokken is bij de ondersteuning van migranten in Griekenland. Vervolgens wordt Hazem (een Syrische vluchteling) geportretteerd op zijn weg van Griekenland naar Nederland.

Foto: Árdís Kristín

ONDER: "Recreating Home"

Op deze foto zit een Afghaanse familie in een tent in het park Pedion tou Areos. Na aankomst in Athene huren veel vluchtelingen een klein en goedkoop appartement samen met hun familie of met vrienden. In de afgelopen zomer ontstond er echter een gebrek aan woonruimte. Bovendien was het veel te warm om met een groep mensen of een gezin op een kamer te zitten. Veel migranten besloten dan ook in een tent te gaan verblijven in het park Pedion tou Areos waar velen zich vrijer voelden en gemakkelijker contacten konden leggen met andere lotgenoten.

Sommige migranten en vrijwilligers van de solidariteitsbeweging maakten zich echter ook zorgen dat het park overvol kon raken. Dit zou tot klachten kunnen leiden bij de omwonenden van het park en negatieve publiciteit kunnen aanwakkeren van de (in sommige gevallen al behoorlijk xenofobische) Griekse media. Dus ook in deze buitenruimte was gastvrijheid niet vanzelfsprekend, maar een ruimtelijke onderhandeling.

BOVEN: Viktoriaplein: de centrale ontmoetingsplek in Athene

Na aankomst in Athene gaan veel Afghanen meteen naar het Viktoriaplein. Het is een centrale ontmoetingsplek voor diegene die net in Griekenland zijn aangekomen en op zoek zijn naar informatie om hun verdere reis te regelen. Rondom het plein staan verschillende – vaak drukbezette – bankjes. De publieke ruimte fungeert hier als platform bij uitstek om informatie uit te wisselen over accommodatie, werk, contactpersonen en de weg naar gunstigere plekken in Europa. Veel Afghanen leggen hier contact met smokkelaars of zien oude bekenden terug.

LINKS: Nieuwkomers

Door de blijvende toestroom van groepen nieuwkomers werd het erg druk op het Viktoriaplein. Om deze reden weken veel Afghaanse migranten uit naar het park Pedion tou Areos in Athene. Hier konden ze uitrusten van hun reis, contacten leggen met andere Afghanen en een plek vinden om te slapen. Ook waren er diverse groepen vrijwilligers actief die water uitdeelden en meehielpen in het voorzien van onderdak.

BOVEN: Campingbedje

In het park Pedion tou Areos, op een plek waar veel Afghaanse vrouwen met baby's verbleven, had een Grieks gezin een campingbedje bezorgd. Het gezin was de dag daarvoor naar het park gekomen voor een wandeling. Toen ze een vluchtelingenkind zagen besloten ze een campingbedje te geven dat hun eigen kind niet meer nodig had. Het bedje werd echter door niemand gebruikt en het ging vrij snel stuk. Hoewel het bedje dus met de beste bedoelingen was gedoneerd, sloot het blijkbaar niet erg aan bij de behoeften van de migranten in het park.

RECHTS: Hazem in Griekenland

Hazem is in mei 2014 uit Syrië gevlucht. Na acht maanden in Turkije te hebben gewerkt, ondernam hij begin 2015 de oversteek naar Griekenland waar hij nu sedert enkele maanden verblijft. Hij kan echter geen werk vinden en ook het indienen van een asielaanvraag praktisch onmogelijk.

Toch hebben jongens als Hazem het relatief goed, vergeleken met andere groepen migranten die in Griekenland aankomen. Hazem heeft gestudeerd in Syrië en spreekt Engels. Bovendien heeft hij een alternatieve, Westerse levensstijl waardoor hij, volgens zijn ervaring, gemakkelijker in contact komt met andere Europeanen.

Foto: Ramin Rasouli

LINKS: Hazem in het AZC

Hazem ondernam verschillende pogingen om met een valse ID-kaart van Griekenland naar West-Europese landen te vliegen. Hij contacteerde hiervoor geen smokkelaar, maar deed op internet zelf uitgebreid onderzoek naar goedkope vliegtickets en probeerde uit te vissen in welke luchthaven hij de minste kans zou lopen om gepakt te worden. In juni 2015 boekte Hazem uiteindelijk een vlucht vanaf het grote vliegveld van Athene. Hij had het geluk dat zijn ID-kaart niet goed gecontroleerd werd en hij kwam veilig in Nederland aan. Zijn geliefde gitaar moest hij echter achterlaten in Athene. Hazem vroeg asiel aan in Nederland en verbleef in diverse AZC's, waaronder dit AZC in Den Helder. Twee maanden later werd zijn aanvraag goedgekeurd.

RECHTS: Hazem's woonruimte in Griekenland

Samen met een aantal andere Syriërs huurde Hazem een huis in Athene. Hij deelde een eenvoudige kamer samen met een andere Syrische jongen en slaapt op de grond. Gelukkig had Hazem zijn gitaar meegenomen.

Op een dag kwamen de burens echter binnen. Ze maakten foto's en dreigden de politie te bellen. Ze hadden lucht gekregen van 'illegale' Syriërs die in het huis zouden wonen.

Foto: Ramin Rasouli

Foto: Ramin Rasouli

Foto: Ramin Rasouli

RECHTS: Hazem en Aziz in Nederland

Hazem is blij verrast dat hij in Nederland maar weinig te maken krijgt met racisme. Hij beschrijft de mensen als 'heel vriendelijk'. In Turkije of Griekenland was dit namelijk geen evidentie en voelde hij zich vaak onveilig; 'Hier in Nederland helpen ze je om onafhankelijk te worden, hoe je een bus of trein moet nemen.' Twee maanden later kwam ook Hazem's goede vriend Aziz naar Nederland. Hij verbleef in diverse AZC's, waaronder in het Drentse Hogeveen. Als het even kan zoeken Hazem en Aziz elkaar op, ook al moeten ze daarvoor meer dan drie uur in de trein zitten. Het onderhouden van hun sociale netwerk is voor vluchtelingen erg belangrijk.

Aziz heeft het gevoel dat hij al heel lang in Nederland woont. Ook al lijken andere steden zoals Istanbul of Izmir meer op zijn thuisstad in Syrië, hier voelt hij zich geen vluchteling. 'Het gaat om het gevoel, niet om de plek'.

